

Lázár József Rendőrparancsnok-Igazolványa

1.

Ez volt az édesapám [Lázár József] rendőrparancsnok-igazolványa. 1945-ben új városi vezetőséget kellett [hivatalba állítani], akkor volt Néprendőrség, azt kellett megszervezni. Na most, mi történt? Az történt, hogy hát kevesen voltak Szatmáron [Szatmárnémetiben] [1945-ben], akikkel lehetett számolni. Romániában az illegális kommunistákat a Sziguránca bebörtönözte. Ott két lehetőség volt, addig ütötték-verték [az illegalistát], ameddig meghalt, vagy pedig beszélt. És akkor igyekeztek [a Vörös Hadsereg] összeszedni azokat, akik üldözöttek voltak, és így aztán édesapámat -- mint volt katonatiszt, hát értett a hadsereghez -- kinevezte a Vörös Hadsereg parancsnoknak a városi rendőrségre, ahol mi be voltunk zárva. Az első parádé 1945. május kilencedikén volt, a 'Győzelem napján' [amikor hivatalosan véget ért a második világháború], akkor édesapám vezényelt a központban, ő volt a parancsnoka a rendőrségnek. Itt volt egy évig, és azután Szatmáron [Szatmárnémetiben] volt egy nagyon nagy zsidó kórház, annak lett a gondnoka. Édesapám 1949-ben meghalt szív[betegséggel] és reumával, Szatmáron [Szatmárnémetiben] van eltemetve az ortodox [zsidó] temetőben. Szatmáron [Szatmárnémetiben] családi sír volt, ott van eltemetve a nagyapám is, ott van az édesapám és neki egy testvére [Lázár Láli]. Mikor meghal valaki, az illetőt huszonnég órában belül el kell temetni. A temetkezés úgy történik, hogy a halottat becsavarják lepedőbe, és van egy fehér hímzett lepel [kitli], azt ráadják, és azzal temetik el [lásd: holttest előkészítése temetésre]. A koporsó pedig gyalultatlan deszkakoporsó, facsavarokkal van összeillesztve, és pedig azért, mert mi hiszünk abban, hogy el fog jönni a Messiás, és pedig számráhaton, és akkor a halottak fel tudnak támadni [és könnyen kijönni a koporsóból], ezt a zsidó vallás így tartja. Utána a család, a közvetlen hozzátartozók gyászolják. Mindenki a ruháját megszaggatja, belevágnak az anyagba, és abban járnak egy évig. Még most is emlékszem, másodéves voltam az egyetemen, amikor meghalt az édesapám 1949-ben. Meg volt tépve a ruhám, de nem tudták ott az évfolyamtársak [hogyan miért], jöttek hozzám, és mondták: 'El van szakadva'. A legnagyobb gyász az hét nap. A tükröket letakarják, és hét napig ülnek a földön sívét -- hát valamit tesznek le, hogy ne üljenek a puszta padlóra --, csak éppen evésre kelnek fel és a lefekvésre. Hét napig tart ez a zsidó gyász. Azután harminc napig tart a gyász a továbbiakban,

amikor szorosabbak ezek [az előírások], de általában a teljes gyász egy évig tart. Ez azt jelenti, hogy a fiúgyermek elmennek minden nap a templomba, és mondanak egy imádságot [kádíst] az elhunytuk az emlékére minden alkalommal. Mert van reggeli imádság, van délutáni és esti imádság. Ez van a vallásos zsidóknál, ez a gyász. Hát én épp akkor Marosvásárhelyen voltam, az egyetemen, mikor édesapám meghalt, úgyhogy én egypár alkalommal elmentem reggel [a zsinagógába], de kellett menni az előadásokra, azután nem tudtam délben és este menni, ezért úgy intéztem, hogy megfizettem valakit a hitközségnél, egy szegény embert, aki elmondta [helyettem az imádságot], egy éven keresztül minden nap. Ezt megtartottuk, az édesapám után megtartottuk.